

**Наредба
за изискванията към дейността на пазарните оператори**

**Глава първа
Общи положения**

Чл. 1. С наредбата се уреждат изискванията към пазарните оператори, включително оценките на пригодността на управителните и контролните им органи, поотделно и колективно.

**Глава втора
Допълнителни изисквания и оценка на пригодността**

Чл. 2. (1) Пазарният оператор приема и прилага политика относно функциите и отговорностите на управителния орган, съответно контролния орган, посочваща за всяка позиция цялостната длъжностна характеристика и времето, което се очаква да отдели бъдещият член на управителния орган, съответно контролния орган.

(2) Времето, което се очаква да отдели всеки член за изпълнението на функциите и отговорностите си в управителния орган, съответно в контролния орган на пазарен оператор, трябва да е съобразено с това дали се отнася до длъжност с изпълнителни функции или до длъжност без изпълнителни функции.

Чл. 3. (1) Когато лице е избрано за член на управителния орган, съответно на контролния орган на пазарен оператор, времето, което се очаква да отдели за длъжността това лице, се документира писмено.

(2) Преди встъпване в длъжност съответният член на управителен орган, съответно на контролен орган, представя на пазарния оператор декларация, че има възможност да отдели време за изпълнение на функциите и отговорностите като член съгласно ал. 1, включително да отдели допълнително време, когато пазарният оператор преминава през период на особено голяма активност.

Чл. 4. (1) Когато лице е избрано за член на управителния орган, съответно на контролния орган на пазарен оператор, това лице представя на пазарния оператор информация и документи, доказващи спазването на изискването на чл. 14, ал. 1 от ЗПФИ, а когато пазарният оператор е значим – и на разпоредбите на чл. 14, ал. 2 – 5 от ЗПФИ, включително данни за:

1. директорски длъжности, заемани в други финансови и нефинансови дружества, включително и от името на юридическо лице или като заместник, посочен от член на ръководния орган за участие в заседания;
2. директорски длъжности, заемани в организации, които не преследват основно търговски цели;

3. други функции и професионални дейности в рамките на финансовия сектор и извън него, имащи значение от гледна точка на времето, което се очаква да се отдели за тях;
4. естеството на неговите отговорности по т. 1 – 3.

(2) Членовете на управителния орган, съответно на контролния орган на пазарен оператор, уведомяват пазарния оператор за всяка съществена промяна в информацията, предоставена по ал. 1.

(3) Документите по чл. 28, се актуализират, когато някой член уведоми пазарния оператор за промяна в информацията по ал. 1 или когато такава промяна стане известна на пазарния оператор. Въз основа на информацията по изречение първо пазарният оператор преценява възможността на съответния член да отдели достатъчно време за изпълнение на съответните функции.

Чл. 5. Комитетът за подбор на кандидати, когато е създаден такъв, съответно контролният орган на пазарния оператор, взема предвид общото време, което членовете на управителния орган или на контролния орган са посочили, че отделят за изпълнение на функциите си, използвайки отделеното време за посещения на заседанията като един от възможните критерии.

Чл. 6. Когато една директорска длъжност включва едновременно изпълнителни и неизпълнителни функции, тя следва да се счита за директорска длъжност с изпълнителни функции.

Чл. 7. Когато няколко директорски длъжности се считат за една директорска длъжност по смисъла на чл. 14, ал. 3, т. 1 и т. 2, буква „б“ от Закона за пазарите на финансови инструменти, тази директорска длъжност се счита за една директорска длъжност с изпълнителни функции, ако включва поне една директорска длъжност с изпълнителни функции. В противен случай тя се счита за една директорска длъжност с неизпълнителни функции.

Чл. 8. Всички директорски длъжности, заемани в предприятия, в които пазарният оператор притежава квалифицирано дялово участие, се считат за една директорска длъжност. Тази директорска длъжност следва да бъде добавена към директорската длъжност, заемана в пазарния оператор.

Чл. 9. Всички директорски длъжности, заемани в дъщерни предприятия в рамките на същата група, и директорската длъжност, заемана в пазарния оператор, се считат за една директорска длъжност.

Чл. 10. Когато дъщерни предприятия в рамките на същата група притежават квалифицирано дялово участие в други предприятия, директорските длъжности, заемани в тези предприятия, следва да се считат за една отделна директорска длъжност. В този случай директорските длъжности, заемани в дъщерните предприятия, и директорската длъжност, заемана в пазарния оператор, следва да се считат за една директорска длъжност, а директорските длъжности, заемани в предприятията, в които е налице квалифицирано участие по изречение първо – за друга отделна директорска длъжност.

Чл. 11. (1) Директорските длъжности, заемани в организации, които не преследват основно търговски цели, не се вземат предвид при изчисляване на броя на директорски длъжности. Те се вземат предвид, когато се оценява времето, което е необходимо да отдели съответният член на управителния орган или на контролния орган.

(2) Организацияте, които не преследват основно търговски цели, включват:

1. благотворителни организации;
2. други организации с нестопанска цел;
3. предприятия, създадени с единствената цел да управляват частните икономически интереси на съответния член, при условие че не изискват ежедневно управление.

Чл. 12. (1) Пазарният оператор гарантира, че управителният орган, съответно контролният му орган, колективно притежава компетентност, необходима за изпълнението на неговата роля и неговите задължения, и достатъчно разбиране за дейността на пазарния оператор и рисковете, произтичащи от нея, според мащаба на управителния орган, съответно на контролния орган.

(2) Когато оценява колективната пригодност на управителния орган, съответно на контролния орган, пазарният оператор взема предвид най-малко следните сфери:

1. всяка съществена дейност на пазарния оператор;
2. финансова отчетност;
3. стратегическо планиране;
4. управление на риска;
5. функцията по съответствие с нормативните изисквания и вътрешния одит;
6. информационни технологии и информационна сигурност;
7. местни, регионални и световни пазари, когато е приложимо;
8. правната и регулаторната среда;
9. управлението на международни и национални групи и рискове, свързани със структурата на отделните групи, когато е приложимо.

Чл. 13. (1) Всяко лице, избрано за член на управителен орган, съответно на контролен орган на пазарен оператор, следва да разбира дейността на пазарния оператор и свързаните с нея рискове, правилата за управление на пазарния оператор, потенциалната длъжност и отговорностите, а когато е приложимо – и за структурата на групата в степен, съразмерна с неговите отговорности.

(2) Членовете на управителния и на контролния орган на пазарния оператор трябва да разполагат с достатъчно знания и в областите, за които не отговарят пряко, но са колективно отговорни с другите членове на съответния орган.

Чл. 14. (1) Пазарният оператор взема под внимание както теоретичните знания и умения, придобити чрез образование и обучение, така и практическия опит, натрупан от потенциалния член на управителен орган, съответно на контролен орган на пазарния оператор, на предходни позиции. По отношение на образованието се взема предвид степента на образование и дали то има отношение към финансовите услуги или дейности или някоя друга свързана област на познание по чл. 12, ал. 2.

(2) По отношение на практическия опит се вземат предвид практическият и професионалният опит, придобити на ръководна длъжност през достатъчно дълъг период. При оценката могат да се вземат предвид краткосрочни или временни позиции, но при отчитане дали са достатъчни за натрупване на адекватни експертни познания.

Чл. 15. (1) Когато оценява честността и почтеността на потенциален член на управителен или на контролен орган на пазарния оператор, пазарният оператор изисква и проверява точността на документите, предвидени в чл. 4 от Делегиран регламент (ЕС) 2017/571 на Комисията от 2 юни 2016 година за допълване на Директива 2014/65/ЕС на Европейския парламент и на Съвета по отношение на регулаторните технически стандарти относно лицензирането на доставчиците на услуги за докладване на данни, организационните изисквания към тях и публикуването на информация за сделките (ОВ, L 87/126 от 31 март 2017 г.) (Делегиран регламент (ЕС) 2017/571) и по-специално следва да взема предвид дали са налице обстоятелства по чл. 4, параграф 1, буква „д“ от същия регламент.

(2) Членовете на управителния орган, съответно на контролния орган на пазарния оператор, незабавно уведомяват пазарния оператор за всяка промяна в обстоятелствата по чл. 4, параграф 1, буква „д“ от Делегиран регламент (ЕС) 2017/571 с оглед последваща оценка на тяхната пригодност.

(3) При оценката по ал. 1 се взема предвид информацията от съответните регистри за съдимост и информацията за извършени нарушения и приложени принудителни административни мерки, като се отчита вида присъда или обвинение, съответно наложеното наказание или приложената мярка, нивото на обжалване, достигнатия етап на съдебния процес и ефекта от реабилитация. Вземат се предвид и съпътстващите обстоятелства, включително и смекчаващите обстоятелства, тежестта на съответното нарушение или надзорно действие, периодът от време и поведението на члена след извършването на нарушението или предприетото надзорно действие, и значимостта на нарушението или надзорното действие за съответната длъжност.

Чл. 16. (1) Членовете или потенциалните членове на управителния орган, съответно на контролния орган на пазарния оператор, идентифицират и съобщават на управителния орган, съответно на контролния орган на пазарния оператор, за всички обстоятелства, които биха могли да доведат до конфликти на интереси, възпрепятстващи способността им да изпълняват задълженията си независимо и обективно и подлагащи ги на неправомерно въздействие поради някое от следните обстоятелства:

1. лични, професионални или икономически взаимоотношения с други лица, включително акционери на пазарния оператор или на конкурентен пазарен оператор;
2. предишни или текущи позиции;
3. лични, професионални или икономически взаимоотношения с други членове на управителния или контролния орган, или висшето ръководство или с други предприятия в рамките на групата;
4. други икономически интереси;
5. други интереси, включително семеен интерес, които могат да създадат действителен конфликт на интерес.

(2) Идентифицирането на обстоятелствата по ал. 1, които биха могли да доведат до конфликти на интереси, включва най-малко дали членът или потенциалният член:

1. в момента е или в миналото е бил акционер, чието участие достига или надхвърля 5 % от правата на глас в пазарен оператор, или служител на акционер, чието участие достига или надхвърля 5 % от правата на глас в пазарен оператор, или лице, което по друг начин е пряко свързано с такъв акционер;

2. в момента заема или в последните 18 месеца е заемал длъжност с изпълнителни функции в пазарен оператор или друго предприятие в рамките на групата на пазарен оператор;

3. в момента е или в последните 18 месеца е бил на ръководна длъжност в ключов консултант на пазарен оператор или друго предприятие в групата на пазарен оператор, или служител, съществено свързан с предоставяната услуга;

4. в момента е или в последните 18 месеца е бил акционер, чието участие достига или надхвърля 5 % от правата на глас, или член на управителен или контролен орган на компания, която се търгува на този пазар;

5. в момента е или в миналото е бил съществен доставчик или клиент на пазарен оператор или друго предприятие в рамките на групата на пазарен оператор, служител на съществен доставчик или клиент или лице, което по друг начин е пряко или косвено свързано с такъв доставчик или клиент;

6. в момента има или е имал други съществени договорни взаимоотношения с пазарен оператор или друго предприятие в рамките на групата на пазарен оператор, но не е бил член на управителния или контролния му орган.

(3) За целите на ал. 2 „пазарен оператор“ е пазарния оператор, чийто член или потенциален член на управителния или контролния му орган е съответното лице, както и конкурентни пазарни оператори.

Чл. 17. (1) Наличието на обстоятелство, което би могло да доведе до възникване на конфликт на интереси, не означава, че даден член или потенциален член не може да бъде част от управителния или контролния орган на пазарен оператор.

(2) Преди назначението пазарният оператор оценява всички обстоятелства, които биха могли да доведат до конфликт на интереси, и действителните конфликти на интереси, като прилага политика по отношение на конфликтите на интереси и предприема, когато е приложимо, мерки във връзка с ограничаване на конфликтите на интереси.

(3) При възникване след назначението на действителни конфликти на интереси или на нови обстоятелства, които биха довели до конфликт на интереси, членът на управителния орган, съответно на контролния орган на пазарния оператор, трябва да ги оповести, а управителният орган на пазарния оператор да одобри мерки във връзка с тях за ограничаване на конфликтите на интереси.

Чл. 18. (1) Управителният орган на пазарния оператор приема политика по отношение на конфликтите на интереси и процедура за прилагане на политиката.

(2) Политиката включва най-малко:

1. задължението на всеки член на управителен или контролен орган на пазарния оператор да избягва във възможно най-голяма степен дейности, които биха могли да създадат конфликт на интереси;

2. примери за възникване на конфликти на интереси при лица, които са членове на управителния или контролния орган на пазарния оператор;

3. процедура за преглед и одобрение, която се прилага преди ангажирането на член на управителен или контролен орган с определени дейности, включително участие в друг управителен или контролен орган, за да се гарантира, че такава дейност няма да създаде конфликт на интереси;

4. задължението на всеки член своевременно да оповестява всяко обстоятелство, което може да доведе до или вече е довело до конфликт на интереси, като отделя особено внимание на обстоятелствата по чл. 16, ал. 1;

5. задължението на всеки член да се въздържа от гласуване по въпроси, по които този член може да има конфликт на интереси или по които обективността на този член или способността му да изпълнява надлежно задълженията си към пазарния оператор са по друг начин компрометирани;

6. процедури за сделки със свързани лица, така че те да се извършват при справедливи пазарни условия;

7. действия, които се предприемат от управителния или контролния орган на пазарния оператор в случаи на неспазване на политиката.

Чл. 19. (1) Пазарният оператор публично оповестява политиката си по отношение на конфликтите на интереси.

(2) Пазарният оператор уведомява Комисията за финансов надзор за идентифицираните съществени конфликти на интереси и за одобрените мерки за ограничаването им в срок 3 дни от идентифицирането им, съответно от вземане на решение за одобрените мерки.

Чл. 20. (1) Всеки член на управителния или контролния орган на пазарния оператор следва да е пригоден и да запази своята пригодност за заеманата длъжност, включително чрез обучение.

(2) Пазарният оператор приема политика за въвеждане в работата и обучение на членовете на управителния и на контролния му орган.

(3) Пазарният оператор подпомага членовете на управителния и на контролния му орган за поддържане на информираността им за дейността на пазарния оператор, неговата структура, бизнес модел, рисков профил, регулаторна среда и правила за управление и за ролята на членовете в тях.

(4) Пазарният оператор осигурява подходящи общи и, когато е приложимо, индивидуални програми за обучение, за да гарантира, че всички членове на управителния и на контролния му орган са добре информирани.

(5) Политиката по ал. 2 трябва да насърчава информираността по отношение на многообразието в управителния и в контролния орган на пазарния оператор.

(6) Политиката по ал. 2 се приема от контролния орган на пазарния оператор. В процеса по приемането ѝ се ангажира и комитетът за подбор на кандидати, ако е създаден такъв.

Чл. 21. Политиката за въвеждане в работата и обучение на членовете на управителния и на контролния орган на пазарния оператор описва:

1. целите на въвеждането в работата и обучението на управителния и на контролния орган на пазарния оператор, поотделно за управленската и за надзорната функция, и, където е уместно, конкретни длъжности според специфичните им отговорности и ангажираността им в комитети;

2. отговорностите за разработването на подробна програма за обучение;

3. наличните финансови и човешки ресурси, за да се гарантира, че въвеждането в работата и обучението могат да бъдат извършени съгласно политиката;

4. ясна процедура, чрез която всеки член на управителния или контролния орган на пазарния оператор може да поиска въвеждане в работата или обучение.

Чл. 22. Политиката за въвеждане в работата и обучение на управителния и контролния орган на пазарния оператор и програмите за обучение се актуализират най-малко веднъж годишно и трябва да отчитат промените в управлението, стратегията, обхванатите продукти и другите свързани процеси, както и промените в приложимото законодателство и пазарните тенденции.

Чл. 23. Пазарният оператор прилага процедури за оценка с цел преглед на ефективността на провежданото обучение на членовете на управителния и на контролния му орган.

Чл. 24. (1) Пазарният оператор следва, в съответствие с естеството, обхвата и сложността на дейността му, да разработи политика за подбор и насърчаване на многообразието, за да гарантира, че при избора на членове на управителния и контролния му орган се вземат предвид широк набор от качества и умения.

(2) Политиката за подбор и насърчаване на многообразието следва да определя конкретни цели по отношение на многообразието.

(3) Пазарният оператор следва да изготви стратегия за засилване на представителството на по-слабо представения пол.

Чл. 25. Политиката за подбор и насърчаване на многообразието следва да посочва най-малко образование и професионален опит, пол, възраст и географски произход с цел да се постигне разнообразие на мнения и опит. Политиката за насърчаване на многообразието следва да посочва географския произход, в случай че пазарният оператор развива дейност в рамките на повече от една юрисдикция.

Чл. 26. Политиката за подбор и насърчаване на многообразието може да предвижда представителство на служителите и работниците в управителния или контролния орган на пазарния оператор с цел да се отчете различна гледна точка и реално познаване и опит в дейността, извършвана от пазарния оператор.

Чл. 27. (1) Политиката за подбор и насърчаване на многообразието на пазарния оператор следва да гарантира, че кандидатите, избрани за членове на управителния или контролния му орган, покриват поне една от описаните в чл. 25 области на многообразие, която понастоящем не е представена в съответния орган.

(2) Пазарният оператор не трябва да избира членове на управителния или контролния му орган с единствената цел да увеличи многообразието в ущърб на функционирането и пригодността на съответния орган като цяло или за сметка на пригодността на отделните членове на съответния орган.

Чл. 28. Пазарният оператор документира и съхранява на траен носител за срок от поне пет години и предоставя по искане на заместник-председателя на Комисията за финансов надзор, ръководещ управление „Надзор на инвестиционната дейност“, най-малко следното:

1. писмената политика, която описва функциите и отговорностите на управителния и контролния орган;
2. декларациите по чл. 3, ал. 2;
3. информацията, предоставена от члена или потенциалния член на управителния или контролния орган относно други директорски длъжности, функции или професионални дейности, които биха могли да повлияят на неговата способност да отделя достатъчно време за изпълнение на функциите и отговорностите си като член на съответния орган;
4. информацията, предоставена от члена или потенциалния член на управителния или контролния орган по отношение на неговите знания, умения и опит;
5. колективната оценка на знанията, уменията и опита на управителния орган, съответно на контролния орган, като цяло;
6. предоставените или получените документи във връзка с оценката на честността и почтеността на члена или потенциалния член на управителния или контролния орган;
7. предоставените или получените документи във връзка с оценката на независимостта на члена или потенциалния член на управителния или контролния орган;
8. писмена политика по отношение на конфликтите на интереси и съответната процедура за прилагане на политиката;
9. публично оповестената и/или предоставена на Комисията за финансов надзор информация относно политиката по отношение на конфликтите на интереси и относно съществените конфликти на интереси;
10. политиката за въвеждане в работата и обучение на членовете на ръководния орган;
11. политиката за подбор на персонал и насърчаване на многообразието;
12. документация от процедурите за подбор във връзка с изискванията на тази наредба.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. (1) Пазарните оператори извършват обучение и оценка на пригодността на членовете на управителните органи и на контролните органи, за които не е извършвана оценка на пригодност и които са назначени преди влизане в сила на наредбата, в срок до шест месеца от влизането ѝ в сила.

(2) Резултатите от извършените оценки на пригодността по ал. 1 се представят в Комисията в срок 7 работни дни от извършването им.

§ 2. Пазарните оператори изготвят вътрешните правила, политиките и процедурите по наредбата в срок до шест месеца от влизането ѝ в сила.

§ 3. Изискванията на тази наредба не се прилагат за започнали преди влизането ѝ в сила производства.

§ 4. В Наредба № 11 (обн., ДВ, бр. 109 от 2003 г.; изм. и доп., бр. 84 от 2005 г.; изм., бр. 104 от 2005 г.; изм. и доп., бр. 101 от 2006 г., бр. 83 от 2007 г.; попр., бр. 87 от 2007 г.; изм. и доп., бр. 28 от 2009 г., бр. 53 от 2015 г. и бр. 63 от 2016 г., изм. и доп., бр. 8 от 2021 г.) се правят следните изменения:

1. В чл. 10, т. 9 думите „оправомощени да управляват и представляват“ се заменят с „които управляват дейността на“;

2. В чл. 11, ал. 1 в текста преди т. 1 думите „оператор или които“ се заменят с „оператор, както и за лицата, които“.

§ 5. Наредбата се издава на основание чл. 4а, ал. 2 и чл. 158, ал. 3 и 4, във връзка с чл. 15, ал. 8, чл. 62, ал. 1 и чл. 64, ал. 8 от Закона за пазарите на финансови инструменти и е приета с Решение № от на Комисията за финансов надзор.